ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 22.7.2021 г.
COM(2021) 408 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

за преглед и актуализиране на третия план за изпълнение на задълженията на Европейския съюз
в съответствие с член 9, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2019/1021
относно устойчивите органични замърсители

{SWD(2021) 201 final}

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Стокхолмската конвенция за устойчивите органични замърсители (УОЗ)[1] („Стокхолмската конвенция“) е приета през май 2001 г. и влиза в сила през 2004 г. Европейският съюз („Съюзът“) и неговите държави членки[2] са страни по Конвенцията[3], която първо беше транспонирана в правото на Съюза чрез Регламент (ЕО) № 850/2004 относно устойчивите органични замърсители[4]. Този регламент беше заменен с преработения Регламент (ЕС) 2019/1021 относно устойчивите органични замърсители[5] („Регламент относно УОЗ“).

Съгласно член 7 от Стокхолмската конвенция от страните по нея се изисква:

а) да разработват и да се стремят да приложат план за изпълнение на своите задължения по тази конвенция;

б) да предоставят плана за изпълнение на задълженията си на Конференцията на страните в двугодишен срок от датата на влизане в сила на конвенцията за съответната страна;

в) да преглеждат и актуализират, ако е необходимо, плана за изпълнение на задълженията си по начин и с периодичност, които се определят с решение на Конференцията на страните.

Първият европейски план за изпълнение, озаглавен „План за изпълнение на задълженията на Общността“ (CIP), е изготвен през 2007 г. (SEC (2007) 341)[6]. CIP е актуализиран първо с „План за изпълнение на задълженията на Съюза“ (UIP), изготвен през 2014 г. (COM (2014) 306 final), и е допълнително актуализиран в началото на 2019 г. (COM(2018)848 final). Прегледът и актуализацията на третия план за изпълнение на задълженията на Съюза се налагат, за да се отразят допълнително:

1) преработеният Регламент относно УОЗ, който през юли 2019 г. замени първоначалния Регламент (ЕО) № 850/2004;

2) включването на редица нови устойчиви органични замърсители в Стокхолмската конвенция, включително на пестицида дикофол и промишления химикал перфлуороктанова киселина (PFOA), солите ѝ и свързаните с PFOA съединения; както и

3) техническият напредък и промените в законодателството в тази област.

Във връзка с UIP бяха проведени консултации с компетентните органи на държавите членки, с представители на промишлеността, с екологични организации и с широката общественост. Планът ще бъде внесен в Секретариата на Стокхолмската конвенция в съответствие със задълженията на Европейския съюз като страна.

---

1 http://www.pops.int/TheConvention/Overview/TextoftheConvention/tabid/2232/Default.aspx

2 Една държава членка (Италия) още не я е ратифицирала.

3 Решение на Съвета от 14 октомври 2004 г. за сключване от името на Европейската общност на Стокхолмската конвенция за устойчивите органични замърсители (2006/507/ЕО) (ОВ L 209, 31.7.2006 г., стр. 1)

4 Регламент (ЕО) № 850/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно устойчивите органични замърсители и за изменение на Директива 79/117/ЕИО (ОВ L 158, 30.4.2004 г., стр. 7).

5 Регламент (ЕС) 2019/1021 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. относно устойчивите органични замърсители (преработен текст) (ОВ L 169, 25.6.2019 г., стр. 45).

6 https://ec.europa.eu/environment/chemicals/international_conventions/pdf/sec_2007_341.pdf

2. УСТОЙЧИВИ ОРГАНИЧНИ ЗАМЪРСИТЕЛИ (УОЗ)

УОЗ са химични вещества, които се задържат трайно в околната среда, натрупват се в живите организми и създават риск от причиняването на значителни неблагоприятни последици за човешкото здраве или околната среда. Тези замърсители се пренасят през международните граници далече от източниците си и се натрупват дори в райони, където никога не са били използвани или произвеждани. УОЗ са заплаха за околната среда и за човешкото здраве по целия свят, а Арктическият, Балтийският и Алпийският регион са примери за места, където в ЕС проникват големи количества УОЗ. Смята се, че за намаляването и премахването на производството, употребата и освобождаването на тези вещества са необходими международни действия. Веществата, обхванати от международните правни инструменти относно УОЗ, са вписани в таблица 1.

3. МЕЖДУНАРОДНИ СПОРАЗУМЕНИЯ ЗА СПРАВЯНЕ С УОЗ

3.1. Протокол на ИКЕ на ООН за УОЗ[7]

Протоколът относно УОЗ („Протоколът за УОЗ“) към Конвенцията на ИКЕ на ООН за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния (КТЗВДР) е приет на 24 юни 1998 г. в Орхус, Дания. Протоколът за УОЗ е одобрен от Европейския съюз и 23 държави членки[8]. В момента обект на протокола е списък с 16 вещества, от които единадесет пестицида, два промишлени химикала и три непреднамерено отделяни странични продукта. През 2009 г. страните приеха решения за включване в списъка на седем нови вещества. Тези решения обаче още не са влезли в сила.

С Протокола за УОЗ се забранява производството и използването — незабавно или на по-късен етап — на изброените в него химикали . Той включва разпоредби за боравенето с отпадъци, които се състоят от тези химикали или ги съдържат. Страните по протокола са длъжни да намалят своите емисии на диоксини, фурани, многопръстенни ароматни въглеводороди (PAH) и хексахлоробензен (HCB). В протокола са посочени конкретни норми за пределно допустими стойности на емисиите при изгарянето на битови, опасни и медицински отпадъци. Крайната цел е премахването на всякакви изпускания, емисии и загуби на тези вещества — устойчиви органични замърсители.

3.2. Стокхолмска конвенция

Стокхолмската конвенция е приета през май 2001 г. в рамките на Програмата на ООН за околната среда (UNEP) и влиза в сила през 2004 г. С нея се насърчават действията в световен мащаб по първоначална група от дванадесет вещества — УОЗ, като се поставя общата цел за защита на на човешкото здраве и околната среда от УОЗ. С нея се изисква от страните по конвенцията да предприемат мерки за премахване или намаляване на освобождаването на УОЗ в околната среда. Специално се отбелязва подходът на предпазливост, определен в принцип 15 от Декларацията от Рио де Жанейро от 1992 г. относно околната среда и развитието. Този принцип е въведен с член 8 от Стокхолмската конвенция, в който са определени правилата за включване на допълнителни химикали.

---

[7] http://www.unece.org/env/lrtap/pops_h1.htm

[8] Гърция, Малта, Полша и Португалия още не са одобрили Протокола за УОЗ (https://treaties.un.org/Pages/ParticipationStatus.aspx?clang=_en).

В момента в приложение А към Стокхолмската конвенция са вписани 28 химикала или групи от химикали, производството и употребата на които са обект на забрана, с изключение на случаите на общи или специфични изключения. Също така с приложение Б от Стокхолмската конвенция строго се ограничават производството и употребата на ДДТ — пестицид, който все още се използва в много от развиващите се държави. Освен това в приложение Б са включени перфлуорооктансулфоновата киселина (PFOS), нейните соли и перфлуорооктансулфонилфлуоридът (PFOS-F), за които също съществуват изключения и допустими употреби.

С общите изключения се допускат изследвания в лабораторен мащаб, употреба като референтен стандарт, както и следи от непреднамерен замърсител в химикали, смеси и изделия. Съдържащите УОЗ изделия, които са произведени или вече са в употреба преди датата на влизане в сила на съответното задължение, също подлежат на изключение, при условие че страните подадат до Секретариата на Стокхолмската конвенция информация за употребите и национален план за управление на отпадъците за тези изделия.

Освобождаванията на непреднамерено произведени странични продукти, включени в приложение В (диоксини, фурани, полихлорирани бифенили (ПХБ), пентахлоробензен (РеСВ), хексахлоробензен (HCB) и от декември 2016 г. — полихлорирани нафталени, а от декември 2018 г. — хексахлоробутадиен), подлежат на непрекъснато свеждане до минимум, като крайната цел е по възможност да бъдат напълно премахнати. Съгласно приложение В страните по Конвенцията са длъжни да насърчават и в съответствие със своите планове за действие да изискват използване на най-добрите налични техники за нови източници в рамките на своите основни категории източници, включени в части II и III от приложение В към Стокхолмската конвенция.

В Стокхолмската конвенция са предвидени също така идентифициране и безопасно управление на запаси, съдържащи или състоящи се от УОЗ. Отпадъци, които съдържат, състоят се от или са замърсени с УОЗ, следва да се обезвреждат по такъв начин, че съдържащият се в тях устойчив органичен замърсител да се унищожава или преобразува необратимо, така че да не проявява свойства на УОЗ. Когато това не е предпочитаният екологичен вариант или съдържанието на УОЗ е ниско, отпадъците може да се обезвреждат по друг екологосъобразен начин. Операциите по обезвреждане, които могат да доведат до оползотворяване или повторна употреба на УОЗ, са изрично забранени. Що се отнася до транспортирането на отпадъците, трябва да се вземат под внимание съответните международни правила, стандарти и насоки, като например Базелската конвенция от 1989 г. за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане.

Таблица 1: Преглед на регулираните на международно равнище УОЗ (новите УОЗ, добавени в Стокхолмската конвенция от 2009 г. насам, са отбелязани в сиво)

Вещество	**CAS №**	**Включено в Стокхолмската конвенция**	**Включено в Протокола на ИКЕ на ООН за УОЗ**	**Включено в Регламента на ЕС относно УОЗ**
Преднамерено произведени УОЗ				
Алдрин	309-00-2	Приложение А	Да	Да
Хлордан	57-74-9	Приложение А	Да	Да
Хлордекон	143-50-0	Приложение А	Да	Да
Диелдрин	60-57-1	Приложение А	Да	Да

Вещество	**CAS №**	**Включено в Стокхолмската конвенция**	**Включено в Протокола на ИКЕ на ООН за УОЗ**	**Включено в Регламента на ЕС относно УОЗ**
Ендосулфан	959-98-8 33213-65-9 115-29-7	Приложение А	Не	Да
Ендрин	72-20-8	Приложение А	Да	Да
Хептахлор	76-44-8	Приложение А	Да	Да
Хексабромобифенил (HBB)	36355-01-8	Приложение А	Да	Да
Хексабромоциклододекан (HBCDD) (включително неговите изомери)	25637-99-4 3194-55-6 134237-50-6 134237-51-7 134237-52-8	Приложение А	Не	Да
Хексабромодифенилов етер и хептабромодифенилов етер	36483-60-0; 68928-80-3; и други	Приложение А	Да	Да Да
Хексахлоробензен (HCB)	118-74-1	Приложение А	Да	Да
Алфа-хексахлороциклохексан*	319-84-6; 608-73-1	Приложение А	Да: Хексахлороциклохексани (HCH; CAS №: 608-73-1[9]), включително линдан (CAS №: 58-89-9)	Да (всички изомери, включително гама-HCH, съдържащи се в линдана)
Бета-хексахлороциклохексан*	319-85-7	Приложение А		
Линдан*	58-89-9	Приложение А		
Мирекс	2385-85-5	Приложение А	Да	Да
Пентахлоробензен	608-93-5	Приложение А	Да	Да
Пентахлорофенол (PCP)	87-86-5 и други	Приложение А	Не	Да — добавен с преработения регламент през 2019 г.
Полихлорирани бифенили (ПХБ)	1336-36-3 и други	Приложение А	Да	Да
Тетрабромодифенилов етер и пентабромодифенилов етер	40088-47-9; 32534-81-9; и други	Приложение А	Да	Да Да
Токсафен	8001-35-2	Приложение А	Да	Да
ДДТ	50-29-3	Приложение Б	Да	Да
Перфлуорооктансулфонова киселина, нейните соли и перфлуорооктансулфонилфлуорид (PFOS)	1763-23-1; 307-35-7 и други	Приложение Б	Да	Да
Перфлуорооктанова киселина (PFOA), нейните соли и свързаните с PFOA съединения	335-67-1	Приложение А	Не	Да — добавени през април 2020 г.
SCCP — Късоверижни хлорирани парафини	85535-84-8; и други	Приложение А	Да	Да
HCBD — Хексахлоробутадиен	87-68-3	Приложение А	Да	Да
PCN — Полихлорирани нафталени	70776-03-3 и други	Приложение А	Да	Да
Бис(пентабромофенилов) етер, известен също като декабромодифенилов етер (c-decaBDE)	1163-19-5	Приложение А	Не	Да — добавен с преработения регламент през 2019 г.
Дикофол	115-32-2	Приложение А	Не	Да — добавени през юни 2020 г.

[9] Този CAS № обхваща изомерната смес от алфа-, бета-, гама-, делта- и ипсилон-HCH.

Вещество	CAS №	Включено в Стокхолмската конвенция	Включено в Протокола на ИКЕ на ООН за УОЗ	Включено в Регламента на ЕС относно УОЗ
Непреднамерено произведени УОЗ				
Полихлорирани дибензо-р-диоксини (PCDD)	1746-01-6	Приложение B	Да	Да
Полихлорирани дибензофурани (PCDF)	1746-01-6	Приложение B	Да	
Хексахлоробензен (HCB)	118-74-1	Приложение B	Да	Да
Пентахлоробензен	608-93-5	Приложение B	Да	Да — добавен с преработения регламент през 2019 г.
Полихлорирани бифенили (ПХБ)	1336-36-3 и други	Приложение B	Да	Да
Полихлорирани нафталени (PCN)	70776-03-3 и други	Приложение B	Да	Да — добавени с преработения регламент през 2019 г.
Многопръстенни ароматни въглеводороди (PAH)	207-08-9 и други	Не	Да	Да
HCBD — Хексахлоробутадиен	87-68-3	Приложение B	Да	Да — добавен с преработения регламент през 2019 г.

* Линданът, алфа- и бета-хексахлороциклохексанът, хлордеконът и хексабромобифенилът са нови УОЗ по Стокхолмската конвенция, но са обхванати отпреди това от Протокола за УОЗ и Регламента относно УОЗ.

4. ЦЕЛ НА ПЛАНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА СЪЮЗА (UIP) ОТНОСНО УОЗ

Със Стокхолмската конвенция се определя задължение всички страни да разработват и да се стремят да прилагат план за изпълнението на своите задължения по Стокхолмската конвенция. За Съюза това задължение е транспонирано и в член 9 от Регламента относно УОЗ. Ето защо Съюзът разработи (през 2007 г.) план за изпълнение на задълженията си относно УОЗ, в който освен това са включени и веществата, попадащи в обхвата на Протокола на ИКЕ на ООН за УОЗ[10]. Впоследствие, с измененията в Стокхолмската конвенция, Протокола за УОЗ и правото на Съюза, този план е актуализиран няколко пъти.

Общата цел на UIP е не само да се изпълнят правните задължения, но и да се отчетат предприетите действия и да се очертаят стратегия и план за действие за по-нататъшни мерки на Съюза във връзка с УОЗ, включени в Стокхолмската конвенция и/или в Протокола на ИКЕ на ООН за УОЗ.

Следователно с плана за изпълнение на задълженията на Съюза се цели:

- да се извърши преглед на съществуващите мерки на равнището на Съюза, свързани с УОЗ;
- да се оцени тяхната ефикасност и достатъчност за изпълнението на задълженията по Стокхолмската конвенция;

[10] SEC (2007) 341

- да се установят нуждите от по-нататъшни мерки на равнището на Съюза;
- да се утвърди план за изпълнение на по-нататъшните мерки;
- да се установят и укрепят връзките и потенциалните полезни взаимодействия между управлението на УОЗ и останалите политики в сферата на околната среда и другите области на политиката; както и
- да се повиши осведомеността относно УОЗ и мерките за техния контрол.

5. РЕЗЮМЕ НА ПЛАНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА СЪЮЗА

Четвъртият план за изпълнение на задълженията на Съюза е формулиран в работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад. Прегледът и актуализацията на третия план за изпълнение се извършват във връзка с измененията в Регламента относно УОЗ при преработването му, с включването в Стокхолмската конвенция на нови устойчиви органични замърсители и с техническия и законодателния напредък в тази област.

Въведението съдържа преглед на международната законодателна уредба, в рамките на която функционира Регламентът относно УОЗ, включително обобщение на Протокола на ИКЕ на ООН за УОЗ и на Стокхолмската конвенция.

В глава 2 е представено текущото състояние на изпълнението от ЕС на неговите задължения като страна по посочените международни рамки. Описани са въведеното съответно законодателство на ЕС, както и финансовите инструменти в подкрепа на изпълнението.

По-специално това включва нови раздели в UIP, в които е предоставено подробно описание на Регламента относно УОЗ. Като част от Регламента относно УОЗ на Европейската агенция по химикали (ECHA) се възлагат редица задачи в подкрепа на работата на Европейската комисия, в частност по идентифицирането на нови потенциални УОЗ. Чрез това изменение на Регламента процесите съгласно Регламента относно УОЗ се привеждат в по-близко съответствие със законодателството относно химикалите, свързано с регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH), т.е. Регламент (ЕО) № 1907/2006. Освен това ECHA има задължението да предоставя допълнителна информация на своя уебсайт[11], включително известие за изготвянето на предложение за включване на ново вещество в списъка и покана до всички заинтересовани страни да предоставят коментари в срок от осем седмици, като се позволява по-голяма прозрачност и принос от индустрията, неправителствените организации (НПО) и изследователските структури в предоставянето на данни за потенциални УОЗ.

С Регламента относно УОЗ също така се променят задълженията за докладване от страна на държавите членки. Годишното и тригодишното докладване пред Комисията относно напредъка спрямо поставените цели в Регламент (ЕО) № 850/2004 съгласно член 12 е заменено с изискване съгласно член 13 от Регламента относно УОЗ всяка държава членка да изготвя и да публикува доклад с подробна информация за напредъка спрямо поставените цели в Регламента относно УОЗ. От държавите членки

[11] https://echa.europa.eu/bg/understanding-pops

се изисква да предоставят на Комисията и на ECHA достъп до информацията, която се съдържа в докладите.

Освен това в глава 2 е включена допълнителна информация за законодателството на Съюза относно почвите и замърсените терени, която липсваше в предишните текстове на UIP и CIP. Това включва подробна информация по отношение на Директивата относно екологичната отговорност (2004/35/ЕО), Регламента относно продуктите за наторяване (ЕС) 2019/1009 и тематичната стратегия за опазване на почвите.

В глава 3 е представена комплексна оценка за УОЗ в Съюза по отношение на тяхното производство, употреба и пускане на пазара, както и относно съществуващите запаси и замърсяването на отпадъчните потоци. В основата на тази глава са преди всичко доклади и планове за изпълнение, изготвени от държавите членки.

Това включва нови раздели с подробна информация, по-специално относно:

- Бромирания забавител на горенето декабромодифенилов етер (decaBDE), който имаше широко приложение в Съюза в пластмаси и текстилни продукти, използвани в тапицерии преди влизането в сила през март 2019 г. на ограничението съгласно REACH по отношение на употребата на decaBDE. През май 2017 г. Конференцията на страните по Стокхолмската конвенция взе решение за включването на decaBDE в списъка в приложение A. В UIP се докладва, че пикът в употребата на decaBDE в Съюза е 75 000 тона през 2000 г., като до 2019 г. е постигнато пълно преустановяване на употребата му. Като се има предвид продължителността на жизнения цикъл на третираните изделия, може да се очаква decaBDE все още да оказва въздействие върху потоците отпадъци през следващите няколко години.

- Перфлуорното повърхностноактивно вещество перфлуорооктанова киселина (PFOA), нейните соли и свързаните с PFOA съединения. След перфлуорооктансулфоновата киселина (PFOS) PFOA е второто перфлуороалкилирано и полифлуороалкилирано съединение (PFAS), включено в списъка в приложението към Стокхолмската конвенция. Употребата на PFOA в Съюза беше значителна в много широк спектър от приложения – като репелент срещу вода, масло и петна, а също и като междинен продукт при производството на флуорополимери. PFOA беше добавена в Стокхолмската конвенция през 2019 г. с някои изключения. Управлението на PFOA и на отпадъците, замърсени с PFOA, представлява значително предизвикателство за Съюза през следващото десетилетие и след това.

- Пестицида пентахлорофенол (PCP), използван преди като консервант за дървесина, главно за промишлени приложения като електропроводи и траверси. PCP, неговите соли и естери бяха добавени в приложение A към Стокхолмската конвенция през май 2015 г. Употребата на PCP в Съюза беше ограничена от 1991 г. и допълнително ограничена съгласно REACH през 2008 г. Макар от много години в Съюза да не е имало случай на употреба на PCP за третиране на дървесина, продължителността на жизнения цикъл на третираните дървени материали може да е до 50 години, като потенциално създава проблеми за окончателното обезвреждане на отпадната дървесина.

- Пестицида дикофол, използван като заместител на ДДТ за контрол на акари и други вредители за редица култури, като плодове, зеленчуци, декоративни растения, памук и чай. Дикофолът е добавен към Стокхолмската конвенция през май 2019 г. В Съюза употребата на дикофол е намаляла от 317 тона

годишно през 2000 г. до 32 тона годишно през 2009 г. След 2010 г. употребата на дикофол в Съюза вече не е разрешена. Също така през 2013 г. дикофолът е добавен в Директивата относно стандартите за качество на околната среда (2013/39/EU). Очакват се наследени проблеми с ограничен обхват (освен площадките на предишна употреба), въпреки че замърсяването от вносни култури може да представлява област за допълнителен контрол.

В глава 3 също така е включена актуализация относно работата за пълното преустановяване на употребата и за унищожаването (или необратимото превръщане) на полихлорираните бифенили (ПХБ), използвани като топлопреносни флуиди в диелектрично оборудване. Според проучване, проведено през 2017 г., повечето държави членки са постигнали съществен напредък в изваждането от употреба на оборудване, съдържащо ПХБ. В Регламента относно УОЗ е включена целта съгласно Стокхолмската конвенция за преустановяване до 2025 г. на употребата на ПХБ.

В глава 3 са представени допълнителни подробности относно извършената работа за преоценка на критериите за устойчивост за веществата с голяма мобилност, с възможност за разработване на нови допълнителни критерии към критерия за биоакумулация.

В глави 4 и 5 е представен задълбочен анализ на всяко отделно задължение по Стокхолмската конвенция, засягащо третирането на УОЗ от Съюза. В резултат на този анализ в UIP са определени 31 технически мерки за подобряване на изпълнението на задълженията на Съюза по Стокхолмската конвенция.

В глави 3 и 4 е показано, че веществата, включени в Стокхолмската конвенция или в Протокола за УОЗ и уредени с Регламента относно УОЗ преди 2008 г. (предишните УОЗ), постепенно са били изведени от употреба. Оставащите употреби на предишните УОЗ са само при изделия, произведени и пуснати на пазара преди влизането в сила на Регламента относно УОЗ, както и като стандарти за научноизследователски цели. И двете оставащи употреби са обхванати от общи изключения по силата на Стокхолмската конвенция и на Регламента относно УОЗ.

УОЗ, включени последно в Стокхолмската конвенция или в Протокола за УОЗ между 2009 г. и 2017 г., впоследствие са добавени в Регламента относно УОЗ. УОЗ, които бяха добавени в Стокхолмската конвенция през май 2019 г., бяха или вече отдавна изведени от употреба в Съюза (дикофол), или предмет на допълнителен контрол съгласно REACH (PFOA, нейните соли и свързаните с нея съединения), и бяха добавени в Регламента относно УОЗ през 2020 г.

Употребата на някои УОЗ, по-специално на бромираните забавители на горенето (полибромирани дифенилетери (PBDE) и хексабромоциклододекан (HBCDD)) и перфлуорните съединения (PFOA, нейните соли и свързаните с нея съединения), продължи до неотдавна, което означава, че отпадъците, съдържащи тези вещества, може да представляват предизвикателство за Съюза и за държавите членки през следващите няколко години. В някои държави членки са внасяни отпадъци, съдържащи УОЗ (напр. излезли от употреба пестициди или замърсени съоръжения), с цел тяхното обезвреждане и премахване. Този внос е извършван в съответствие с разпоредбите на Стокхолмската конвенция и допринася за общото намаляване и доброто управление на УОЗ по света.

В няколко държави членки все още съществуват запаси от излезли от употреба пестициди, съдържащи вещества — устойчиви органични замърсители, чието производство, употреба и пускане на пазара сега е строго забранено в съответствие с

Регламента относно УОЗ. За тези запаси и други отпадъци, които се състоят от УОЗ или са замърсени с УОЗ, се изисква подходящо управление, за да се осигури екологосъобразно обезвреждане, включително спецификацията и преразглеждането на съответните пределно допустими стойности и процеси по третирането на отпадъци. За тази цел Комисията понастоящем изготвя предложение за изменение на приложения IV и V към Регламента относно УОЗ.

Извършеното през 2017 г. проучване в държавите членки за запаси от ПХБ, оставащи в употреба в топлопреносни флуиди в диелектрично оборудване , разкри, че спрямо предполагаемия запас през 1990 г. са останали по-малко от 10 %. При малък брой държави членки обаче оставащите запаси в употреба бяха много по-големи – около 50 % спрямо базовата линия от 1990 г. В Стокхолмската конвенция се предвижда прекратяване до 2025 г. на употребата на ПХБ в съоръжения и се изисква от страните до 2028 г. да осигурят екологосъобразно управление на течностите, съдържащи ПХБ.

В глави 6 и 7 е предоставена допълнителна информация относно изпълнението на други задължения, освен пряко свързаните с химикалите в списъка. Показано е, че обменът на информация по технически въпроси между държавите членки и с трети държави все още представлява предизвикателство и следва да бъде подобрен, за да се окаже по-добра подкрепа за изпълнението на Регламента относно УОЗ.

Освен това през есента на 2019 г. беше проведена обществена консултация относно последния проект на UIP. Получените отговори от респондентите разкриха загриженост както у широката общественост, така и у експертите. Респондентите изтъкнаха по-специално липсата на видимост на текущите дейности във връзка с УОЗ на равнището на държавите членки и на Съюза (включително как могат да дадат принос) и липсата на комуникация, съобразена с правилните групи на заинтересованите страни, относно основните тревоги и проблеми около ПХБ. Респондентите от обществеността изтъкнаха голямата си загриженост по-специално по отношение на информацията относно излезлите от употреба пестициди и замърсяването на хранителни продукти.

Комуникацията с обществеността и с основни заинтересовани страни формира ядрото на едно от общо 31 на брой действия за подобряване на изпълнението на задълженията на Съюза.

Съюзът и държавите членки предоставят значителна техническа и финансова помощ посредством различни инструменти в подкрепа на изпълнението на Стокхолмската конвенция от развиващите се държави.

6. ОБЩИ ЗАКЛЮЧЕНИЯ

В Съюза правните мерки във връзка с производството, пускането на пазара и употребата на УОЗ, както и тези, които засягат управлението на отпадъците, състоящи се от или съдържащи такива замърсители, са достатъчно обхватни, за да се изпълнят задълженията по Конвенцията и Протокола за УОЗ.

По премахването на УОЗ е постигнат значителен напредък. Производството и употребата на всякакви такива вещества са забранени, с някои малки изключения. Основно предизвикателство за Съюза е премахването на УОЗ от цикъла на отпадъците и от оставащите запаси, тъй като те все още са сериозен източник на емисии. Най-големите предизвикателства понастоящем се отнасят до бромираните УОЗ, използвани преди като забавители на горенето (полибромирани дифенилетери (PBDE) и хексабромоциклододекан (HBCDD), и перфлуорните съединения (PFOA, нейните соли

и свързаните с нея съединения), управлението на излезлите от употреба пестициди и пълното преустановяване на употребата на ПХБ от диелектрично оборудване за постигането на целта до 2025 г., поставена в Регламента относно УОЗ.

Предвид задълженията, произтичащи от Стокхолмската конвенция, и като се отчита положението в Съюза, в плана за изпълнението са изложени 31 действия, необходими за изпълнението на тези задължения. Пет от тях са нови и се отнасят по-конкретно до новите химикали в списъка. Осем действия са непрекъснати (текущи), а 16 други бяха включени още в предишния план за изпълнение и продължават, тъй като не са завършени.

Освобождаването на УОЗ вследствие на непреднамерено производство продължава да е един от най-важните въпроси, които трябва да бъдат решени в Съюза. Ето защо няколко действия са посветени на разработването на съответни мерки с цел да се постигне по-нататъшно намаляване на емисиите на веществата, представляващи УОЗ. По предотвратяване на непреднамереното образуване на УОЗ чрез развиването на процеси и технологии, които не го допускат, следва да се работи основно в областта на промишленото производство, но също така следва да бъдат обхванати и битовите източници, като например дифузните източници на изгаряне. Необходими са още допълнителни научни изследвания и технологично развитие в тази област.

Всички държави членки са инвентаризирали оборудването, съдържащо полихлорирани бифенили (ПХБ), и са изготвили планове за действие за неговото събиране и обезвреждане. Информацията относно настоящите количества съоръжения, съдържащи ПХБ, показва, че е постигнат добър напредък в много държави членки; някои държави членки обаче все още трябва да преодолеят определени предизвикателства и са необходими още усилия, за да се постигне целта съгласно Стокхолмската конвенция за поетапно прекратяване на употребата на ПХБ до 2025 г.

Употребата на бромираните УОЗ като забавители на горенето, по-специално на PBDE и HBCDD, беше широко разпространена в Съюза, но сега съгласно Регламента относно УОЗ употребата на PBDE и HBCDD е забранена, като преустановяването ѝ приключи преди няколко години. Продължителността на жизнения цикъл на третираните изделия обаче представлява предизвикателство за управлението на отпадъчните материали, които съдържат тези вещества. Постигнат е добър напредък в разработването на техники за установяването и сепарирането им в потоците отпадъци, включително ръководство от Секретариата. Необходими са обаче непрекъснати усилия, за да се решат проблемите, свързани с бромираните УОЗ в потока отпадъци. Освен това, докато третираните пластмаси се управляват в дефиниран поток отпадъци съгласно Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО)[12], третираният текстил постъпва в потоците битови отпадъци, при които потенциално осведомеността за проблема е по-ниска.

В Съюза продължават да се произвеждат в ограничено количество перфлуорооктансулфонова киселина, нейни соли и перфлуорооктансулфонилфлуорид (PFOS). Употребата на PFOS в сектора на металните покрития е единственият останал източник на освобождаване на PFOS от целенасочена употреба на това вещество. За този вид употреба вече са проучвани алтернативи и заместители, които трябва да бъдат внедрени, за да се прекрати напълно използването на PFOS.

[12] Директива 2012/19/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) (ОВ L 197, 24.7.2012 г., стр. 38)

Употребата на PFOA в редица различни приложения е широко разпространена в Съюза, с вероятно значителни предизвикателства за отпадъците и потенциал за емисии. Освен това в UIP е установено, че докато PFOS и PFOA са включени в списъка съгласно Стокхолмската конвенция и Регламента относно УОЗ, допълнителната работа по други PFAS съединения продължава – както на международно равнище, включително със заявката от страна на Норвегия за включване в Стокхолмската конвенция на перфлуорхексансулфоновата киселина (PFHxS), така и на равнището на Съюза. Затова в Стратегията на Съюза за устойчивост в областта на химикалите са включени действия за справяне с PFAS в Съюза и на глобално равнище[13].

Накрая, отговорите в рамките на обществената консултация относно проекта на UIP разкриха предизвикателства в комуникацията и ангажираността. Текуща дейност за Комисията и за държавите членки е да оценяват необходимостта от съгласувани действия в областта на УОЗ — координирани информационни кампании на равнището на Съюза, както и добавената стойност от тях, като се отчита задължението на държавите членки да разпространяват екологична информация относно УОЗ съгласно Директива 2003/4/ЕО[14]. Разпространението на информация относно УОЗ вече беше подобрено чрез разработването на уебсайта на ECHA относно УОЗ и създаването на Информационната платформа за мониторинг на химикалите (IPCheM). Необходим е обаче допълнителен преглед за това какъв вид разпространение ще улесни заинтересованите страни в намирането на информация, по-специално за текущи дейности във връзка с УОЗ.

[13] COM(2020) 667 final

[14] Директива 2003/4/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2003 г. относно обществения достъп до информация за околната среда и за отмяна на Директива 90/313/ЕИО на Съвета (ОВ L 41, 14.2.2003 г., стр. 26)